

Sista beställningen på Balto

av Faiza Guène

Referat av samtal mellan författaren och Kristina Hultman
i ABF-huset 20/1 2010

Succéförfattaren till den franska förortsromanen ”Kiffe, kiffe i morgon”, på svenska 2007, och ”Drömmar för dårar”, året därpå, har kommit igen med ännu en fullträff, ”Sista beställningen på Balto”. På onsdagskvällen presenterade hon boken – och hela sitt författarskap – i ett samtal med Kristina Hultman i Katasalen, där halva Franska institutet verkade vara på plats. Samtalet fördes dock på engelska, om än med långa franska inpass både från Guène själv och från publiken.

”Sista beställningen på Balto” är absolut ingen deckare, deklarerade hon bestämt, även om den inleds med ett mord och får en oväntad upplösning – nej, den aktuella boken handlar om det som är gemensamt för alla människor, om hur man bör och kan leva, om fattigdom, ”utanförskap” och fantasi. Handlingen förs framåt med hjälp av olika röster som alternerar men bakom dem hörs författarens egen, intelligenta röst, sade Kristina Hultman. Språket är enkelt men det är ingen enkel historia som berättas. Guène framhöll att hon skriver om vanliga människor, en hemmafru, en lärare, en ung person osv. De är realistiskt framställda men samtidigt är det deras inre verklighet som intresserar henne. Hennes bok är ingen sociologisk rapport, betonade hon, utan fantasi och föreställningsvärld spelar en stor roll.

Kristina Hultman betonade författarens förmåga att skriva om människor som befinner sig mitt uppe i sina vilsna liv utan att veta vart de är på väg. På frågan ”vad är ditt livsprojekt?” hade huvudpersonen Adriene i ”Drömmar för dårar” inget svar, när hon skulle fylla i ett frågeformulär, och så är det med de flesta av Guènes personer. Det är relationerna som bär, i ”Drömmar för dårar” gäller det relationen mellan mor och dotter, som delvis har självbiografiska drag. Det medgav Faiz Guène, även om hon samtidigt betonade att hon inte skrivit någon självbiografi och att hennes gestalter inte var fiktiva porträtt av hennes själv – den kärleksfulla bilden av modern i ”Drömmar för dårar” utgår ändå från hennes egen kämpande moder, en bland många i den hårda parisiska vardagen där det är kvinnans uppgift att hålla ihop familjen, se till att det finns mat på bordet och hjälpa barnen genom skolan.

Hur bär man sig då åt för att skriva så nära verkligheten som Guène, hur har hon fångat upp alla dessa röster? På denna fråga gav hon flera svar, bland annat att när man är fattig och inte har några leksaker tvingas man använda sin fantasi och hon brukade ofta bara titta på folk och försöka fundera ut vilka de var och vad de tänkte på. Men rent praktiskt hade hennes författarskap börjat med film. En kvinnlig lärare hade uppmanat henne att starta en workshop utanför skolan för att göra kortfilm tillsammans med några kamrater, något som hon började med redan när hon var 13 år. Mellan 13 och 18 gjorde hon fem kortfilmer och det var också i detta sammanhang ”Kiffe, kiffe” kom till, som sedan blev hennes debut. Kiffe betyder något man tycker om, lycka eller kärlek, och Faiza Guène berättade kärleksfullt om hur hennes mamma hade följt med henne till förlaget när hon, 17-årig, skulle skriva på sitt första kontrakt, medan mamman diskret väntade utanför för att inte skämma ut dottern med sin slöja. Guènes far kommer alltså från Algeriet och familjen är muslimsk.

Förlagsredaktören förklarade att hon inte skulle vänta sig något av utgivningen, hon var ung, detta var hennes första bok och hon var okänd etc, men i stället gjorde ”Kiffe, kiffe” braksuccé och översattes till många andra språk. Guène fick frågan hur succén hade påverkat henne, om hon nu hade släppts in i den fina franska salongerna. Nej, det hade hon inte, försäkrade hon, lika lite som hon hade uttalat sig för pressen om vad förortskravallerna i Paris 2007 berodde på och vad man borde göra åt dem. Hon var inte politiker utan författare, underströk hon. Samtidigt var det förstås under filmandet som hon fått politisk insikt om sin och andras situation och det var också då hon blev medveten om att hon själv var minst två personer, både fransk och algerisk,

en sorts schizofreni, kallade hon det; huvudpersonen i ”Drömmar för dårar” kallar sig själv för en katt med nio liv – det skulle Guène också kunna göra. Hennes eget förhållningssätt har också skiftat mellan de olika böckerna, ung och tuff i första boken, sedan lugnare och varmare i andra boken och i tredje boken, den som nu föreligger, åter grymmare och mörkare, särskilt i bilden av bokens män.

Hon betonade att hon inte representerade någon organisation eller rörelse, men hon var själv bosatt i förorten när kravallerna ägde rum, hon hade känt upproret inpå huden. Men hennes bok hade inte ras som tema – även om hon vredgat frågade sig varför hon och hennes likar fortfarande måste bevisa att de är fransmän – ej heller fattigdom, även om hennes huvudpersoner är fattiga. Hon hade själv vuxit upp i ett materiellt fattigt hem, ”men vi var inte fattiga, det fanns ett överflöd av kärlek och tillgivenhet hemma”, sade hon. Ej heller ville hon kalla sig feminist, även om hon medgav att det fanns en stark kvinnlig kraft i hennes verk.

Kristina Hultman undrade om Frankrike numera projicerar sin egen våldsamma historia på den turbulenta förorten, varpå Faiza Guène svarade att hon fann det trösterikt att människor i många olika länder och under helt olika livsbetingelser kunde känna igen sig i den lekfullhet och jävlar anamma som präglar hennes böcker. Det var allmänmänskligt, universellt, menade hon.

Kerstin Vinterhed